

Jakub POPELÁŘ, Veřejný život ve Vršovicích ve 2. polovině 19. a na počátku 20. století, bakalářská práce, Ústav hospodářských a sociálních dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Praha 2018, 97 s.

Oponentský posudek

Posuzovaná bakalářská práce je členěna do devíti kapitol (nepočítaje úvod, závěr, seznam pramenů, literatury, příloh a přílohy samotné), které kopírují strukturu, jak byla vymezena v zadání práce. Odhlédneme-li od rozboru pramenů a literatury a možná nadbytečné kapitoly o starších dějinách Vršovic, rozebírá autor ve třetí kapitole informace o Vršovicích vstupující do veřejného prostoru skrze stránky naučných slovníků 19. a 20. století. Dále se věnuje demografii (kapitola 4), urbanismu a topografii (kapitola 5 a 6), jež tvoří pomyslné jeviště, na kterém se vršovický veřejný život jednak odehrává, jednak jej ale zároveň zpětně pretváří. Poslední a stěžejní část práce se věnuje vlastnímu veřejnému životu, který autor vnímá prostřednictvím školství, spolkového života, obecní samosprávy a významných osobností, jež aktivně ovlivňovaly veřejný prostor Vršovic ať už politicky či kulturně. Třetí rovina uvedená v zadání, totiž sociální jevy spojené s modernizací, prostupuje zmíněné kapitoly, ale otázka dělnických kolonií a průmyslového dělnictva řešena není a autor v závěru (s. 82) odkazuje na další badání, neboť téma se ukázalo příliš široké. To je jistě legitimní a není důvodem ke zhoršenému hodnocení práce.

Výběr tématu a jeho pojetí prostřednictvím výše uvedených oblastí považuji za velmi šťastný. Přestože se dnes jedná o území hlavního města Prahy, nebylo tímto způsobem doposud zpracováno. Dosavadní badání autor shrnuje v kapitole jedna, ze které jasně vyplývá, že je autor se sekundární literaturou dostatečně obeznámen, stejně tak jako s periodiky, ze kterých je možné čerpat informace k tématu.

Problematičtěji vnímám autorův přístup k pramenům. Přestože v seznamu pramenů figurují tři archivní fondy (fond Česká spořitelna – předchůdci – 310 AF, fond Waldesova továrna ve Vršovicích a zřejmě klíčový fond archiv města Vršovice) nikde v práci z nich citováno není. První dva zmíněné fondy dle autora (s. 16) neobsahovaly informace vhodné pro posuzovanou práci a fond AM Vršovice byl badatelsky nepřístupný. Toto konstatování se mi ovšem jeví poněkud nedostatečné. Kromě jiných fondů Archivu hl. m. Prahy a Národního archivu se nabízí i možnost využití sbírek Muzea hl. m. Prahy, popř. by bohatým zdrojem informací k tématu mohl být např. archiv příslušného stavebního úřadu.

Dále se musím kriticky vyjádřit i k celkové popisnosti práce. Přesně v duchu sekundární literatury, ze které autor čerpá, je podáván naprosto bezrozporný obraz Vršovic, přičemž konfliktní témata, na kterých by se veřejný život Vršovic ukázal ve své pravé podstatě, se přímo nabízejí. Například existence soukromé německé školy (Jak si vysvětlit větu: „Po zjištění pravého záměru stavby došlo k její okamžité demolici samotným starostou obce,“ na straně 59?); provázanost radnice a občanské záložny a pozemkové spekulace s parcelami velkostatku (s. 75); vztah Sokola, DTJ a Orla a další. (V práci se několikrát opakuje, že Vršovice obývaly spíše chudší vrstvy obyvatelstva, ale rozbor vztahu Sokola a

DTJ, kde by se ukázaly třetí plochy, úplně chybí. S. 68.). K dokreslení autorova idealistického přístupu uvádím větu ze strany 71: „Situaci napomáhalo, že lidé ve vedení záložny byli zároveň členy městského zastupitelstva, což usnadňovalo komunikaci,“ což na jednu stranu může být pravda, ale většinou takováto konstelace nabízí spíše prostor pro korupci než pro filantropické snažení. S tím souvisí také naprosto pominutá problematika obecních voleb.

Pokud by autor přistoupil k práci jinak a místo statistického šetření rozkrýval konfliktní pole, nejspíše by dospěl k pravděpodobnějšímu obrazu veřejného života, a navíc by naprosto eliminoval nepřístupnost archivních fondů. Samotná sekundární literatura, která je v případě Vršovic poměrně bohatá, a periodika, by se mu staly pramenem. Ke stejně dobrému přístupu vybízí např. věta citovaná na straně 64: „Vršovice již z dob, kdy jako ves byly oblíbeným výletním místem Pražanů, byly již tehdy po stránce kulturní a vzdělávací jednou z prvních zábranských obcí, a tou jsou i dosud,“ která přímo volá po hlubším rozboru a ověření a nabízí další témata, jako např. proměny hierarchie příměstských obcí, role Prahy, různé festivity atd.

Co ovšem předkládaná bakalářská práce postrádá nejpalcivěji je poctivá kontrola a korektura. Pomínu-li občasnou autorovu stylistickou neobratnost, nemohu již mlčením přejít neobratnost pravopisnou, a to snad ve všech gramatických oblastech od psaní velkých písmen přes shodu podmětu s přísudkem po naprosté ignorování syntaktických pravidel, které výrazně zhoršuje čtení textu. Autor například opakovaně píše přivlastňovací jména odvozená od zeměpisných názvů s velkým písmenem, např.: Karlínský a Vinohradský okres (s. 9), Vršovické půdy (s. 18). Jako příklad chyb ve shodách podmětu s přísudkem uvádím věty: „...a jaké znaky u obce vnímali tyto osoby za charakteristické.“ a „...a jaké osobnosti se nejvíce zasloužili o jeho rozvoj.“ Čárky chybí například ve větách: „Rovněž bude kapitola odpovídat na otázku kde se mohli vršovičtí obyvatelé setkávat a věnovat se zde například spolkové nebo kulturní činnosti.“ a „Budu zde zodpovídat otázky na jaké problémy obecní spolky cílily, jakými způsoby ovlivňovaly život obyvatel v obci a jaké možnosti rozvoje obyvatelům poskytovaly.“ Že se nejedná o občasnou přehlédnutí dokládám tím, že všechny předešlé a jen příkladem uvedené věty najdeme na straně 10.

Autor rovněž neuznává příslovečné spřežky: „...jejichž jména se později vryla do místních názvů ve Vršovících a můžeme je zde vysledovat ještě do dnes. (s. 18)“ a „...nic méně je zmíněno... (s. 22)“ Práce je také plná různých překlepů, které občas vyznívají až komicky. V abstraktu práce chce autor nejprve zkoumat Vršovice očima „extrémních“ pozorovatelů, dále upozorňuje na účast zvířat na provozu tramvaje: „Jednalo se z části o soby, jejichž působení v obci souviselo s provozováním elektrické dráhy (s. 34),“ a na straně 36 „koncertuje“ nižší úřednictvo. Korunu všem překlepům a hrubým chybám nasazuje „ranný“ novověk v nadpisu na straně 18 a fond „Waldesovi“ továrny na straně 16.

Po obsahové stránce vyznívá práce více jako text o urbanismu a statistice Vršovic než o veřejném životě. Často se opakují určité teze, například o nevhodnosti terénu pro rozvoj obce a malometrážních bytech pro chudší obyvatelstvo (s. 47 a 48). Nicméně je třeba říci, že to byl právě terén, který umožnil stavbu páteří železnice okolo obce a že ani jiné obce neměly jednoduchou terénní konfiguraci – zatápěné Holešovice, svažité Žižkov, zastíněné

Nusle. Chybí problematizace určitých výroků a hlubší rozbor. Nemůže například vysoký náklad na školní budovy zmíněný na straně 63 souviset s tím, že starosta byl profesí stavitel a doufal v tučnou zakázku? Přes všechny tyto, a i výše uvedené, výtky, hodnotím práci po obsahové stránce jako velmi dobrou. Přihlížím k tomu, že se jedná o práci bakalářskou, autor se teprve seznamuje s badatelským polem a dotkl se řady zajímavých témat. Co mě osobně velmi mrzí je, že musím rovněž přihlídnout k uvedeným formálním nedostatkům, a tak se mnou navržené výsledné hodnocení propadá až na úroveň dobře.

K obhajobě předkládám autorovi následující otázky: Na straně 15 je stať Jaroslava Iry Město ze sborníku *Koncepty a dějiny* hodnocena jako přínosná. Prosím tedy o vyjádření, jak konkrétně tato stať přispěla k výsledné podobě této práce. Dále bych se rád dotázal na roli nově příchozích („newcomers“) ve veřejném životě Vršovic. Zda nějaká byla nebo vršovické elity vycházely jen z místních zdrojů?

Na závěr konstatuji, že předložená bakalářská práce pana Jakuba Popeláře *Veřejný život ve Vršovcích ve 2. polovině 19. a na počátku 20. století* s uvedenými výhradami splňuje nároky kladené na tento typ kvalifikační práce, a proto ji doporučuji k obhajobě, ale navrhuji klasifikovat ji jako dobrou.

V Praze 20. 1. 2018

Mgr. et Mgr. Bohumír Bernášek